

ЗАКОН за почвите

Обн., ДВ, бр. 89 от 6.11.2007 г., изм., бр. 80 от 9.10.2009 г., бр. 98 от 14.12.2010 г., в сила от 1.01.2011 г., бр. 92 от 22.11.2011 г., бр. 66 от 26.07.2013 г., в сила от 26.07.2013 г., бр. 98 от 28.11.2014 г., в сила от 28.11.2014 г., бр. 58 от 18.07.2017 г., в сила от 18.07.2017 г., изм. и доп., бр. 98 от 27.11.2018 г., в сила от 27.11.2018 г., изм., бр. 102 от 23.12.2022 г., в сила от 1.01.2023 г., бр. 102 от 8.12.2023 г.

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Този закон урежда обществените отношения, свързани с опазването на почвите и техните функции, както и тяхното устойчиво ползване и трайно възстановяване като компонент на околната среда.

(2) Почвите са национално богатство, ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс и опазването им е приоритет и задължение на държавните и общинските органи и на физическите и юридическите лица.

Чл. 2. Целите на закона са:

1. предотвратяване увреждането на почвите и нарушаването на техните функции;
2. трайно запазване на функциите на почвите;
3. възстановяване на нарушените функции на почвите.

Чл. 3. Опазването, ползването и възстановяването на почвите се основават на следните принципи:

1. екосистемен и интегриран подход;
2. устойчиво ползване на почвите;
3. приоритет на превантивния контрол за предотвратяване или ограничаване увреждането на почвите и на техните функции;
4. прилагане на добри практики при ползването на почвите;
5. замърсителят плаща за причинените вреди;
6. информираност на обществеността за екологичните и икономическите ползи от опазването на почвите от увреждане и за мерките за опазването им.

Глава втора ОРГАНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ ПО ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ПОЧВИТЕ

Чл. 4. (1) (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г., бр. 98 от 2014 г., в сила от 28.11.2014 г., бр. 58 от 2017 г., в сила от 18.07.2017 г., бр. 102 от 2022 г., в сила от 1.01.2023 г., бр. 102 от 2023 г.) Държавната политика по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на национално ниво се осъществява от министъра на околната среда и водите, министъра на земеделието и храните, министъра на здравеопазването и министъра на регионалното развитие и благоустройството.

(2) В осъществяването на държавната политика по ал. 1 участват съобразно компетенциите си и други заинтересовани министри и ръководители на ведомства.

(3) Политиката по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите се осъществява на регионално ниво от областните управители, а на местно ниво - от кметовете на общини.

(4) Органите по ал. 1 - 3 осигуряват участие на обществеността при вземане на решения и разработване на стратегии, програми и планове за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.

Чл. 5. (1) Министърът на околната среда и водите:

1. разработва Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите по реда на глава пета съвместно с органите по чл. 4, ал. 1 и 2;
2. координира дейността на органите по чл. 4, ал. 1 - 3;
3. възлага научни и приложни проучвания като основа за вземане на управленски решения и за разработване на нормативни актове;
4. изготвя и дава становища по проекти на нормативни актове в областта на опазването, устойчивото ползване и възстановяването на почвите;
5. осигурява участие на обществеността при вземане на решения във връзка с опазването, устойчивото ползване и възстановяването на почвите;
6. осъществява координация и контрол по спазване изискванията на този закон;
7. ръководи мониторинга на почвите като част от Националната система за мониторинг на околната среда;
8. осъществява контрола по чл. 31, ал. 1, т. 1;
9. изготвя годишен доклад за състоянието на почвите като част от Националния доклад за състоянието на околната среда.

(2) Министърът на околната среда и водите се подпомага в дейността си от Изпълнителната агенция по околна среда, регионалните инспекции по околната среда и водите (РИОСВ) и Консултативния съвет по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.

(3) Изпълнителният директор на Изпълнителната агенция по околна среда:

1. осъществява мониторинг на почвите като част от Националната система за мониторинг на околната среда;
2. създава и поддържа регистър на площите с увредени почви;
3. организира разработването и издаването на периодични и информационни бюлетини и справки за почвите.

(4) Директорите на РИОСВ:

1. провеждат мониторинг на почвите по чл. 27, ал. 3, т. 1 на регионално ниво с обхват и съдържание, утвърдени със заповед на министъра на околната среда и водите;
2. осъществяват контрола по чл. 13, т. 10, чл. 16 - 18 и по Закона за опазване на околната среда и Закона за управление на отпадъците на територията на РИОСВ;
3. осъществяват контрол за провеждане на собствен мониторинг по чл. 29, ал. 1;
4. осъществяват превантивен и текущ контрол;
5. правят предложения за включване на площи с увредени почви в регистъра по чл. 21 и участват в тяхната инвентаризация;
6. подпомагат процеса на разработване и отчитане изпълнението на Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите по чл. 24, ал. 1;
7. осигуряват участието на представителите на РИОСВ във:
  - а) комисиите за промяна предназначението на земята съгласно чл. 17, ал. 4 от Закона за опазване на земеделските земи;
  - б) комисиите за рекултивация на нарушени терени съгласно чл. 19, ал. 3 и 4 от Правилника за прилагане на Закона за опазване на земеделските земи (обн., ДВ, бр. 84 от 1996 г.; изм., бр. 100 от 1997 г., бр. 14, 48 и 63 от 2000 г., бр. 41 и 66 от 2001 г., бр. 31 от 2003 г., бр. 41 от 2004 г., бр. 75 и 78 от 2006 г., бр. 62 от 2007 г.);
  - в) общинските и областните експертни съвети по устройство на територията и във връзка с чл. 13, т. 1 и 2;
  - г) (изм. - ДВ, бр. 80 от 2009 г.) техническите съвети при регионалните дирекции по горите за приемане на решения относно лесоустройствените проекти, планове и програми и във връзка с чл. 13, т. 5.

(5) Консултативният съвет по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите е помощен орган към министъра на околната среда и водите, като:

1. съставът му се определя със заповед на министъра на околната среда и водите, като в него се включват представители на органите по чл. 4, ал. 1 - 3 и на заинтересовани организации;
2. консултативният съвет изготвя становища по стратегии, програми и нормативни актове за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите и предлага мерки за подобряване дейността на държавните и общинските органи в тази област;
3. дейността му се урежда с правилник, утвърден от министъра на околната среда и водите.

Чл. 6. (Изм. – ДВ, бр. 58 от 2017 г., в сила от 18.07.2017 г., бр. 102 от 2022 г., в сила от 1.01.2023 г., бр. 102 от 2023 г.) Министърът на земеделието и храните:

1. организира дейностите по опазването, устойчивото ползване и възстановяването на земеделските земи в съответствие с този закон, Закона за опазване на земеделските земи и Закона за защита на растенията;
2. разработва и поддържа в актуално състояние информационната система за почвените ресурси;
3. осъществява контрола по чл. 31, ал. 1, т. 2;
4. предоставя информация на министъра на околната среда и водите в рамките на своята компетентност;
5. участва в разработването на националната програма по чл. 24, ал. 1 и на нормативни актове в областта на опазването, устойчивото ползване и възстановяването на почвите.

Чл. 7. Изпълнителният директор на Изпълнителната агенция по горите:

1. организира дейностите по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите в горския фонд в съответствие с този закон и Закона за горите;
2. осъществява контрола по чл. 31, ал. 1, т. 4;
3. предоставя информация на министъра на околната среда и водите в рамките на своята компетентност;
4. участва в разработването на националната програма по чл. 24, ал. 1 и на нормативни актове в областта на опазването, устойчивото ползване и възстановяването на почвите.

Чл. 8. Министърът на здравеопазването:

1. организира извършването на оценка на здравния риск и разработването на мерки за ограничаване на вредното въздействие върху здравето на хората от увредени почви;
2. участва в разработването на националната програма по чл. 24, ал. 1 и съгласува нормативни актове, с които се определя съдържанието на вредни вещества в почвите;
3. (изм. - ДВ, бр. 98 от 2010 г., в сила от 1.01.2011 г.) възлага на директорите на регионалните здравни инспекции да извършват проучване на съдържанието на вредни вещества при замърсяване на почвите във:
  - а) санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни цели;
  - б) урбанизираните територии или обработваемите земеделски земи, когато замърсяването може да създаде пряк или косвен риск за здравето на човека при директен контакт със замърсените почви или чрез отглеждане на земеделски култури;
4. предоставя информация на министъра на околната среда и водите в рамките на своята компетентност.

Чл. 9. (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г., бр. 98 от 2014 г., в сила от 28.11.2014 г.) Министърът на регионалното развитие и благоустройството:

1. организира мониторинга и геозащитата на свлачищните райони;
2. определя мерките за ограничаване на ерозионните и абразионните процеси по реда на глава четвърта, раздел VII от Закона за устройство на територията;
3. осъществява контрола по чл. 31, ал. 1, т. 3;

4. предоставя информация на министъра на околната среда и водите в рамките на своята компетентност;
5. участва в разработването на националната програма по чл. 24, ал. 1 и съгласува нормативни актове в областта на опазването, устойчивото ползване и възстановяването на почвите.

Чл. 10. Областните управители:

1. разработват и изпълняват програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите за съответната област в съответствие с националната програма по чл. 24, ал. 1;
2. осъществяват взаимодействие с органите на местното самоуправление и местната администрация;
3. осъществяват контрола по чл. 31, ал. 1, т. 5.

Чл. 11. Кметовете на общини:

1. разработват и изпълняват програмите по чл. 26;
2. правят предложения за включване на площи с увредени почви в регистъра по чл. 21;
3. осъществяват контрола по чл. 31, ал. 1, т. 6.

Глава трета

ОПАЗВАНЕ И УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ НА ПОЧВИТЕ

Чл. 12. Процесите, които увреждат почвите, са:

1. ерозия;
2. вкисляване;
3. засоляване;
4. уплътняване;
5. намаляване на почвеното органично вещество;
6. замърсяване;
7. запечатване;
8. свлачища;
9. (нова – ДВ, бр. 98 от 2018 г., в сила от 27.11.2018 г.) заблацияване.

Чл. 13. С цел опазване и устойчиво ползване на почвите и ограничаване на процесите по чл. 12 се забраняват:

1. унищожаването на изградени противоерозионни и хидромелиоративни съоръжения в случаите, когато това води до увреждане на почвите;
2. унищожаването на изградени противосвлачищни и укрепителни съоръжения;
3. прилагането на земеделски практики, водещи до засоляване, вкисляване и замърсяване на почвите с вредни вещества;
4. прилагането на технологии за обработка на почвите, които водят до ерозия, уплътняване и нарушаване структурата на почвите;
5. унищожаването или нарушаването целостта на защитни горски пояси;
6. напояването със замърсени води, които съдържат вредни вещества над допустимите норми;
7. внасянето в почвите на утайки от пречиствателни станции от отпадъчни води, които не отговарят на изискванията на Наредбата за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието (ДВ, бр. 112 от 2004 г.);
8. внасянето в почвите на торове, компост и други подобрители, на биологично активни вещества и хранителни субстрати, които не отговарят на условията, определени в Закона за защита на растенията;
9. употребата на продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Наредбата за разрешаване на продукти за растителна защита (обн., ДВ, бр. 81 от 2006 г.; изм., бр. 62 от 2007 г.);

10. извършването на производствени дейности, водещи до засоляване, вкисляване и замърсяване на почвите с вредни вещества;
11. изгарянето или друга форма на неконтролирано обезвреждане, изоставяне и нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвена повърхност, включително на селскостопански отпадъци, извън обхвата на Закона за управление на отпадъците;
12. изгарянето на стърнища и други растителни остатъци върху почвената повърхност.

Чл. 14. (1) (Изм. – ДВ, бр. 58 от 2017 г., в сила от 18.07.2017 г., бр. 102 от 2022 г., в сила от 1.01.2023 г., бр. 102 от 2023 г.) Степента на замърсяване на почвите се определя чрез норми за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите съгласно наредба на министъра на околната среда и водите, министъра на земеделието и храните и министъра на здравеопазването.

(2) Нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите по ал. 1 се определят в три нива:

1. предохранителни концентрации;
2. максимално допустими концентрации;
3. интервенционни концентрации.

Чл. 15. (1) С цел опазване на хумусния пласт, който е под специална защита, се забраняват:

1. неговото унищожаване или замърсяване;
2. директното му разстилане върху засолени и замърсени пластове;
3. съхраняването му над 15 години;
4. съхраняването му в депа с височина над 10 м.

(2) Редът за използването на хумусния пласт се определя с Наредба № 26 за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт (обн., ДВ, бр. 89 от 1996 г.; изм., бр. 30 от 2002 г.).

Чл. 16. Собствениците или ползвателите на поземлени имоти - юридически или физически лица, са длъжни да не увреждат почвите в собствените и в съседните поземлени имоти и да вземат мерки за предотвратяване на вредни изменения в тях.

Чл. 17. Собствениците и ползвателите на подземни, наземни и надземни мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура са длъжни да ги поддържат в техническа изправност и да не допускат увреждане на почвите.

Чл. 18. Собствениците и операторите на депа за отпадъци, включително хвостохранилища, сгуроотвали и други, както и на съоръжения за съхраняване на отпадъци и/или опасни химични вещества, препарати и продукти, ги организират и експлоатират по начин, който изключва увреждане на почвите.

Глава четвърта

ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ И ПРОУЧВАНЕ НА ПЛОЩИТЕ С УВРЕДЕНИ ПОЧВИ. ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА НАРУШЕНИ ФУНКЦИИ НА ПОЧВИТЕ. РЕКУЛТИВАЦИЯ НА НАРУШЕНИ ТЕРЕНИ

Чл. 19. Възстановяването на функциите на увредените почви цели:

1. предотвратяване на риска за околната среда и човешкото здраве;
2. опазване на другите компоненти на околната среда по чл. 4 от Закона за опазване на околната среда;
3. подобряване на почвеното плодородие при земеделско и горскостопанско ползване.

Чл. 20. (1) Инвентаризацията и проучването на площи с увредени почви и възстановяването на нарушените функции на почвите се осъществяват чрез:

1. предварителни проучвания и изследвания;
2. детайлни проучвания, включително оценка на риска за околната среда и човешкото здраве;
3. изготвяне и изпълнение на проекти за възстановяване на площи с увредени почви;
4. мониторинг и поддържане на площите с възстановени почвени функции.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 80 от 2009 г., бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г., бр. 98 от 2014 г., в сила от 28.11.2014 г., бр. 58 от 2017 г., в сила от 18.07.2017 г., бр. 102 от 2022 г., в сила от 1.01.2023 г., бр. 102 от 2023 г.) Инвентаризацията и проучването на площи с увредени почви, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на извършените възстановителни мероприятия, се извършват съгласно наредби, приети от Министерския съвет по предложение на министъра на земеделието и храните - по чл. 12, т. 1 - 5, министъра на околната среда и водите - по чл. 12, т. 6, и министъра на регионалното развитие и благоустройството - по чл. 12, т. 7 и 8, съобразно компетенциите им.

Чл. 21. В Изпълнителната агенция по околна среда се създава и поддържа регистър на площите с увредени почви, който съдържа информация за месторазположението, източника на увреждане, вида и площта на увреждането, оценката на риска и изразходваните средства за проучването и възстановяването им.

Чл. 22. Възстановяването на площите с увредени почви се извършва от лицето, което е причинило увреждането, а в случаите, когато то не е установено - от собственика или ползвателя им.

Чл. 23. (1) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2018 г., в сила от 27.11.2018 г.) В случаите на нарушени терени се изпълняват проекти за рекултивация по реда на Закона за опазване на земеделските земи.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 98 от 2018 г., в сила от 27.11.2018 г.) Проектите по ал. 1 се съгласуват от министъра на околната среда и водите или оправомощено от него длъжностно лице – за сгуроотвали, както и за сметища и други депа за отпадъци по смисъла на Закона за управление на отпадъците.

(3) За съгласуване на проекти за рекултивация се внася такса, определена с тарифа за таксите, които се събират в системата на Министерството на околната среда и водите.

Глава пета

ПРОГРАМИ ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ПОЧВИТЕ

Чл. 24. (1) Министърът на околната среда и водите съвместно с органите по чл. 4, ал. 1 и 2 разработва Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите и я внася за одобрение от Министерския съвет.

(2) Програмата по ал. 1 подлежи на екологична оценка по реда на Закона за опазване на околната среда.

(3) Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите се разработва за 10-годишен период и съдържа:

1. анализ и оценка на състоянието на почвите и на източниците, които ги увреждат, по сектори на националното стопанство;
2. оценка на възможностите и ограниченията в международен и вътрешен план;
3. цели и приоритети по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите;
4. средства за постигане на целите;

5. петгодишен план за действие с конкретни институционални, организационни и инвестиционни мерки, срокове, отговорни институции, необходими ресурси и източници на финансиране;

6. схема за организация, наблюдение и отчитане изпълнението на плана за действие;

7. оценка на резултатите и при необходимост промяна на мерките в плановете по т. 5.

(4) Основните критерии при определяне на приоритетите в Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите са:

1. устойчиво ползване на почвите като природен ресурс;

2. опазване и подобряване на почвеното плодородие;

3. намаляване на вредните последици върху почвите, предизвикани от природни процеси и явления и антропогенни фактори;

4. предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве и опазване на другите компоненти на околната среда;

5. спазване принципите на устойчивото развитие, включително принципите на биологичното земеделие;

6. възстановяване на нарушените функции на почвите;

7. задължения, поети от държавата по международни актове, отнасящи се до почвите.

(5) Министърът на околната среда и водите ежегодно отчита пред Министерския съвет изпълнението на плана по ал. 3, т. 5 като част от отчета по Националната стратегия за околна среда.

Чл. 25. (1) Областните управители разработват програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите за областта в съответствие с националната програма по чл. 24, ал. 1 за период не по-кратък от 5 години.

(2) Програмите по ал. 1 са неразделна част от областните програми за развитие.

Чл. 26. (1) Кметовете на общини разработват програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите за общината в съответствие с програмите по чл. 25, ал. 1 за период не по-кратък от три години.

(2) Програмите по ал. 1 са неразделна част от общинските програми за опазване на околната среда.

Глава шеста

МОНИТОРИНГ НА ПОЧВИТЕ

Чл. 27. (1) Мониторингът на почвите е част от националната система за мониторинг на околната среда и включва събиране, оценка и обобщаване на информацията за почвите чрез периодично наблюдение и измерване на определени качествени и количествени показатели, характеризиращи тяхното състояние и изменение в резултат на въздействието на природни и антропогенни фактори, както и поддържането на информационна система и системи за ранно предупреждение.

(2) Мониторингът на почвите има за цел анализ на тяхното актуално състояние, своевременно идентифициране на негативните процеси и прогнозиране на тяхното развитие.

(3) Данните, необходими за осъществяване на мониторинга на почвите, постъпват от:

1. мрежите за мониторинг на почвите, които се състоят от пунктове и полигони;

2. собствения мониторинг на операторите по чл. 29, ал. 1, т. 1 и на възложителите на инвестиционни предложения по чл. 29, ал. 1, т. 2;

3. информационната система по чл. 30, ал. 1;

4. информацията по чл. 6, т. 4, чл. 7, т. 3, чл. 8, т. 4 и чл. 9, т. 4.

Чл. 28. Редът за провеждане на мониторинг на почвите се определя с наредба на министъра на околната среда и водите.

Чл. 29. (1) Собствен мониторинг се провежда от:

1. операторите на производствени инсталации и съоръжения, посочени в приложение № 4 към чл. 117, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда;
2. възложителите на инвестиционни предложения, за които се извършва оценка на въздействието върху околната среда по реда на Закона за опазване на околната среда и за които не се издава комплексно разрешително.
- (2) Лицата по ал. 1, т. 1 провеждат собствен мониторинг на почвите в границите на площадките, на които са разположени инсталациите и съоръженията, при условията и по реда, определени в комплексното разрешително, издадено по реда на глава седма, раздел II от Закона за опазване на околната среда.
- (3) Лицата по ал. 1, т. 2 провеждат собствен мониторинг на почвите в границите на площадките, на които се осъществяват инвестиционните предложения.
- (4) Условията и редът за провеждане на мониторинг по ал. 2 се съгласуват от РИОСВ и Изпълнителната агенция по околна среда в рамките на процедурата по издаване на комплексното разрешително.
- (5) За провеждането на мониторинга лицата по ал. 1, т. 2 разработват план за собствен мониторинг въз основа на условията в решенията по оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС), който план се съгласува от РИОСВ и Изпълнителната агенция по околна среда в рамките на процедурата по ОВОС.
- (6) При съгласувателната процедура по ал. 4 и 5 съответните компетентни органи определят информацията по чл. 27, ал. 3, т. 2, както и реда и начина за предоставянето ѝ.
- (7) Лицата по ал. 2 и 3 съхраняват информацията от собствения мониторинг за период не по-кратък от 15 години.

Чл. 30. (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г., бр. 58 от 2017 г., в сила от 18.07.2017 г., бр. 102 от 2022 г., в сила от 1.01.2023 г., бр. 102 от 2023 г.) Министерството на земеделието и храните изгражда и поддържа информационна система за почвените ресурси в съответствие със Закона за опазване на земеделските земи и с този закон.

(2) Чрез информационната система по ал. 1 се:

1. извършва инвентаризация на почвените ресурси на страната;
2. осигуряват данни за състоянието на почвените ресурси чрез използване на наземни и дистанционни методи с цел съставяне на карти, базирани на географска информационна система;
3. осигуряват данни за основните характеристики и свойства на почвените ресурси;
4. определят пространственото разпределение и продуктивния потенциал на почвените ресурси на основата на единна систематика на почвите за земеделско и горско стопанско ползване;
5. осигуряват данни и оценки за задължителни ограничения при ползването на почвите;
6. осигурява информация за устойчиво ползване на почвите.

(3) Информацията по ал. 2 е публична.

Глава седма

КОНТРОЛ

Чл. 31. (1) Контролът по опазването, устойчивото ползване и възстановяването на почвите се осъществява от:

1. министъра на околната среда и водите или оправомощени от него длъжностни лица - по чл. 13, т. 10, чл. 16 - 18, по изпълнението на програмите по чл. 24, ал. 1 и чл. 25, ал. 1, както и по Закона за опазване на околната среда и Закона за управление на отпадъците;
2. (изм. – ДВ, бр. 58 от 2017 г., в сила от 18.07.2017 г., бр. 102 от 2022 г., в сила от 1.01.2023 г., бр. 102 от 2023 г.) министъра на земеделието и храните или оправомощени от него

длъжностни лица - по чл. 13, т. 3, 4, 6, 7, 8, 9 и 12, чл. 15, ал. 1 и чл. 16, както и по Закона за опазване на земеделските земи и Закона за защита на растенията;

3. (изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г., бр. 98 от 2014 г., в сила от 28.11.2014 г.) министъра на регионалното развитие и благоустройството или оправомощени от него длъжностни лица - по чл. 13, т. 1 и 2, както и по Закона за устройство на територията;

4. изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите или оправомощено от него длъжностно лице по чл. 13, т. 1, 2, 4, 5, 11 и 12 и по Закона за горите;

5. областните управители - по изпълнението на програмите по чл. 26;

6. кметовете на общини - по чл. 13, т. 11.

(2) Лицата, подлежащи на контрол, осигуряват достъп до всички обекти и предоставят необходимата информация на съответните компетентни органи при осъществяване на контролните им функции.

Чл. 32. Контролът по опазването, устойчивото ползване и възстановяването на почвите е превантивен, текущ и последващ.

Чл. 33. (1) Превантивният контрол има за цел недопускане на увреждане на почвите и се осъществява по:

1. Закона за опазване на околната среда чрез:

а) екологична оценка при одобряване на планове и програми по глава шеста, раздел II от същия закон;

б) оценка на въздействието върху околната среда по глава шеста, раздел III от същия закон;

в) комплексни разрешителни по глава седма, раздел II от същия закон;

2. Закона за защитените територии - чрез планове за управление на защитените територии;

3. Закона за биологичното разнообразие - чрез планове за управление на защитените зони.

(2) Превантивният контрол обхваща и:

1. режими за ползване на почвите в съответствие с наредбите по чл. 20, ал. 2 и със Закона за опазване на земеделските земи;

2. забрани за извършване на определени дейности в съответствие с чл. 13 и чл. 15, ал. 1.

Чл. 34. (1) Текущият контрол се осъществява чрез извършване на проверка по документи и/или на място и обхваща:

1. състоянието на почвите;

2. дейностите, които могат да увредят почвите;

3. изпълнението на:

а) плановете и програмите за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите;

б) мерките в становищата по екологичните оценки в решенията по оценка на въздействието на околната среда и в издадените разрешителни съгласно Закона за опазване на околната среда;

в) инвестиционните проекти и предложения.

(2) При осъществяването на текущия контрол съответните компетентни органи по чл. 31, ал. 1 при необходимост дават задължителни предписания въз основа на изготвени констативни протоколи за установените нарушения.

Чл. 35. Последващият контрол се осъществява чрез проверка на изпълнението на предписанията, издадени от органите по чл. 34, ал. 2.

Глава осма

ПРИНУДИТЕЛНИ АДМИНИСТРАТИВНИ МЕРКИ И АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 36. (1) Компетентните органи по чл. 31, ал. 1 прилагат принудителни административни мерки, с които спират временно дейности, създаващи условия за увреждане или увреждащи почвите.

(2) Мерките по ал. 1 се прилагат с мотивирана заповед, която може да се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(3) В заповедта по ал. 2 се определят видът на принудителната административна мярка и начинът на прилагането ѝ.

(4) Подадената жалба не спира изпълнението на приложената принудителна административна мярка, освен ако съдът разпореди друго.

Чл. 37. (1) Лице, което вследствие на извършвана от него дейност, водеща до увреждане на почвите, или след причинено от него увреждане не възстанови почвите в състоянието, определено от компетентните органи, се наказва с глоба в размер от 500 до 2000 лв. или съответно с имуществена санкция в размер от 5000 до 10 000 лв.

(2) Лице, което наруши разпоредбите на чл. 17 и 18, се наказва с глоба или съответно с имуществена санкция в размер от 2000 до 5000 лв.

(3) Лице, което наруши забраните по чл. 13, т. 10 и 11, се наказва с глоба или съответно с имуществена санкция в размер от 250 до 1000 лв.

(4) При повторно нарушение по ал. 1 - 3 глобата, съответно имуществената санкция, е в двоен размер.

Чл. 38. За нарушения по чл. 13, т. 1 - 9 и 12, чл. 15, ал. 1 и чл. 16 се налага глоба, съответно имуществена санкция, по реда на Закона за опазване на земеделските земи, Закона за защита на растенията, Закона за устройство на територията и Закона за горите.

Чл. 39. За нарушения по чл. 29, ал. 2, 3, 4, 5 и 7 и чл. 31, ал. 2 се налага глоба, съответно имуществена санкция, по реда на Закона за опазване на околната среда.

Чл. 40. Лице, което наруши разпоредбите на закона, с изключение на разпоредбите на чл. 37 - 39, се наказва по реда, определен в Наредбата за реда за определяне и налагане на санкции при увреждане или замърсяване на околната среда над допустимите норми (ДВ, бр. 69 от 2003 г.).

Чл. 41. Актовете за установяване на административни нарушения по този закон се съставят от длъжностни лица, определени от съответните компетентни органи по чл. 31, ал. 1.

Чл. 42. Въз основа на съставените актове по чл. 41 съответните компетентни органи по чл. 31, ал. 1 издават наказателни постановления.

Чл. 43. Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на този закон:

1. "Антропогенни фактори" са фактори, които могат да причинят увреждане на почвите в резултат на човешка дейност.

2. "Вкисляване" е естествено протичащ процес, чиято интензивност зависи и от антропогенни фактори и води до увеличаване киселинността на почвите.

3. "Екосистемен подход" е отчитане на екологичните изисквания на компонентите на дадена екосистема във взаимовръзка и развитие.

4. "Ерозия на почвите" е физично явление, свързано с отделяне и пренасяне на почвени частици чрез вятър, дъждовни и поливни води при протичане на естествени процеси и/или въздействие на антропогенни фактори.
5. "Замърсяване на почвите" е процес на натрупване на вредни вещества в почвите от естествен и/или антропогенен източник, чиито свойства и концентрации причиняват нарушаване на техните функции независимо дали се превишават действащите в страната норми.
6. "Запечатване на почвите" е трайно покриване на почвените повърхности с непропусклив материал поради застрояване и/или изграждане на инфраструктура.
7. "Засоляване на почвите" е процес, при който се увеличава съдържанието на водноразтворимите соли и/или обменен натрий в почвите в количества, влияещи негативно на техните свойства, респективно на продуктивния им потенциал.
8. "Интегриран подход" е съобразяване и включване на политиката за опазване на почвите в процеса на разработване, прилагане и контрол на политиките в други области, като транспорт, енергетика, промишленост, селско стопанство и други.
9. "Интервенционна концентрация" е съдържание на вредно вещество в почвите в мг/кг, превишаването на което води до нарушаване на почвените функции и до опасност за околната среда и човешкото здраве.
10. "Плодородие на почвите" е способност на почвите да създават условия за развитие на растенията, както и да ги снабдяват през целия вегетационен период с необходимите количества усвоими хранителни вещества и вода.
11. "Повторно нарушение" е нарушение, което е извършено в едногодишен срок от влизането в сила на наказателното постановление, с което на нарушителя е било наложено наказание за същото по вид нарушение.
12. "Почви" са горният пласт от земната кора, доколкото тя е носител на почвени функции, включително течните съставни части (почвен разтвор) и газообразните съставни части (почвен въздух), без подземните води, руслата на реките и дъната на водните басейни.
13. "Почвено органично вещество" е сложна система от хумусни вещества, белтъци, аминокиселини, въглеродороди, мастни киселини, восъци, смоли, лигнин и други.
14. "Максимално допустима концентрация" е съдържание на вредно вещество в почвите в мг/кг, превишаването на което при определени условия води до нарушаване на почвените функции и до опасност за околната среда и човешкото здраве.
15. "Предохранителна концентрация" е съдържание на вредно вещество в почвите в мг/кг, превишаването на което не води до нарушаване на почвените функции и до опасност за околната среда и човешкото здраве.
16. "Селскостопански отпадъци извън обхвата на Закона за управление на отпадъците" са животински фекалии (твърд и течен торов отпад), трупове на животни и други неопасни вещества, използвани или получени от дейности в селското стопанство.
17. "Увреждане на почвите" е процес на настъпване на неблагоприятни промени в строежа и/или физико-химичните им свойства, водещ до нарушаване на основните им функции.
18. "Увредени почви" са тези почви, които са ерозирани, вкислени, замърсени, засолени, уплътнени, запечатани или с намалено почвено органично вещество.
19. "Уплътняване на почвите" е физически процес на частично разрушаване на почвената структура при неправилно използване на селскостопански машини при неподходящи условия.
20. "Функции на почвите" е способността им да изпълняват екологични, икономически, социални и културни функции, като:
  - а) производство на биомаса, включително в земеделието и в горското стопанство;
  - б) съхранение, филтриране и трансформация на хранителни вещества и вода;
  - в) източник на суровини и материали;
  - г) физична и културна среда за хората и тяхната дейност;

д) съхранение на биоразнообразието (местообитание, видове и гени) на запасите от въглерод и на геологичното и археологичното наследство.

21. "Хумусен пласт" е слой от един или повече почвени хоризонти със съдържание на хумус, равно или по-голямо от 1 на сто (или със съдържание на органичен въглерод, равно или по-голямо от 0,6 на сто), определен в средна проба през 10 см.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Законът за опазване на почвата от замърсяване (обн., ДВ, бр. 84 от 1963 г.; изм., бр. 26 от 1968 г., бр. 29 от 1969 г., бр. 95 от 1975 г., бр. 3 от 1977 г., бр. 1 от 1978 г., бр. 26 от 1988 г., бр. 86 от 1991 г., бр. 100 от 1992 г., бр. 45 от 1996 г., бр. 85 от 1997 г., бр. 11 от 1998 г., бр. 67 и 113 от 1999 г.) се отменя.

§ 3. В Закона за опазване на околната среда (обн., ДВ, бр. 91 от 2002 г.; попр., бр. 98 от 2002 г.; изм., бр. 86 от 2003 г., бр. 70 от 2004 г., бр. 74, 77, 88, 95 и 105 от 2005 г., бр. 30, 65, 82, 99, 102 и 105 от 2006 г., бр. 31 и 41 от 2007 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. Наименованието на раздел III от глава трета се изменя така: "Опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите".

2. В чл. 39, ал. 2:

а) точка 1 се изменя така:

"1. предотвратяване на нейното увреждане";

б) точка 6 се изменя така:

"6. отстраняване и/или намаляване на вредните изменения на качеството ѝ, предизвикани от процеси, увреждащи почвите, според изискванията на типовете земеползване."

3. В чл. 61, ал. 5, т. 5 след думите "Закона за водите" се добавя "Закона за почвите".

4. В чл. 72а след думите "Закона за водите" се добавя "Закона за почвите".

5. В чл. 144, ал. 1, т. 1, буква "е" думите "земите и" се заличават.

6. В чл. 146, ал. 1 след думите "Закона за водите" се добавя "Закона за почвите".

§ 4. Подзаконовите нормативни актове по прилагането на закона се издават в срок до една година от влизането му в сила.

Законът е приет от 40-то Народно събрание на 23 октомври 2007 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за горите
(ДВ, бр. 80 от 2009 г.)

.....
§ 71. В Закона за почвите (ДВ, бр. 89 от 2007 г.) се правят следните изменения:

.....
3. Навсякъде в закона думите:

а) "председателят на Държавната агенция по горите" и "председателя на Държавната агенция по горите" се заменят съответно с "изпълнителният директор на Изпълнителната агенция по горите" и "изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите";

б) "министърът на земеделието и продоволствието" и "министъра на земеделието и продоволствието" се заменят съответно с "министърът на земеделието и храните" и "министъра на земеделието и храните".

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за устройство на територията
(ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г.)

.....

§ 90. В Закона за почвите (обн., ДВ, бр. 89 от 2007 г.; изм., бр. 80 от 2009 г., бр. 98 от 2010 г. и бр. 92 от 2011 г.) навсякъде думите "министъра на регионалното развитие и благоустройството" и "министърът на регионалното развитие и благоустройството" се заменят съответно с "министъра на регионалното развитие" и "министърът на регионалното развитие".

.....

§ 117. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за устройство на територията
(ДВ, бр. 98 от 2014 г., в сила от 28.11.2014 г.)

.....

§ 89. В Закона за почвите (обн., ДВ, бр. 89 от 2007 г.; изм., бр. 80 от 2009 г., бр. 98 от 2010 г., бр. 92 от 2011 г. и бр. 66 от 2013 г.) навсякъде думите "министъра на регионалното развитие" и "министърът на регионалното развитие" се заменят съответно с "министъра на регионалното развитие и благоустройството" и "министърът на регионалното развитие и благоустройството".

.....

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение на Закона за Българската агенция по безопасност на храните
(ДВ, бр. 58 от 2017 г., в сила от 18.07.2017 г.)

.....

§ 55. В Закона за почвите (обн., ДВ, бр. 89 от 2007 г.; изм., бр. 80 от 2009 г., бр. 98 от 2010 г., бр. 92 от 2011 г., бр. 66 от 2013 г. и бр. 98 от 2014 г.) се правят следните изменения:

.....

3. Навсякъде в закона думите "министъра на земеделието и храните" се заменят с "министъра на земеделието, храните и горите".

.....

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на
Закона за подпомагане на земеделските производители
(ДВ, бр. 102 от 2022 г., в сила от 1.01.2023 г.)

.....

§ 85. В Закона за почвите (обн., ДВ, бр. 89 от 2007 г.; изм., бр. 80 от 2009 г., бр. 98 от 2010 г., бр. 92 от 2011 г., бр. 66 от 2013 г., бр. 98 от 2014 г., бр. 58 от 2017 г. и бр. 98 от 2018 г.) се правят следните изменения:

.....

3. Навсякъде в закона думите "министъра на земеделието, храните и горите" се заменят с "министъра на земеделието".

.....

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за защита на растенията
(ДВ, бр. 102 от 2023 г.)

.....

§ 99. В Закона за почвите (обн., ДВ, бр. 89 от 2007 г.; изм., бр. 80 от 2009 г., бр. 98 от 2010 г., бр. 92 от 2011 г., бр. 66 от 2013 г., бр. 98 от 2014 г., бр. 58 от 2017 г., бр. 98 от 2018 г. и бр. 102 от 2022 г.) се правят следните изменения:

.....
3. Навсякъде в закона думите "министъра на земеделието" се заменят с "министъра на земеделието и храните".
.....